

וכפר בקודש

פיוטי עבודת יום הכפורים

מפורשים ומבוארים
ומקודשתיהם
בהלכה ובאגדה

כולל חמש מעלות טובות:

נערך בעזרה שית' ע"י
אהרן בן לאאמור' הרה"ג ר' בנימין זוסף זצ"ל לוי

י"ל בשנת
לכפר עליכם... אחת בשנה
פעיה"ק ירושלים תובב"א

השלמת הפסוק "תטהרו"

ח וְאֵף הוּא הָיָה מִתְפַּיֵן כְּגַגְד הַמְּבָרְכִים

פירוש

ח. וְאֵף הוּא הָיָה מִתְפַּיֵן כְּגַגְד הַמְּבָרְכִים לעומת העם המברכים, לְגַמְרֵה להשלים

ידוע תדע

מקומות יויום הכיפורים מכפר (יומא פה, ב), כלומר, שיש כח ליום כיפורים בעצמו לכפר בעבירות קלות (ספר החינוך מצוה קפה).

עצמו של יום מכפר לשבים בתשובה

בזמן שאין בית המקדש קיים ואין לנו מזבח כפרה, אין שם אלא תשובה. התשובה מכפרת על כל העבירות - אפילו רשע כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שם רשעו, שנאמר (יחזקאל לג, יב) וְרָשָׁעַת הָרָשָׁע לֹא יִקְשָׁל בָּהּ בְּיוֹם שׁוּבוֹ מִרָשָׁעוֹ. ועצמו של יום הכיפורים מכפר לשבים, שנאמר (ויקרא טז, ל) כי ביום הזה יכפר עליכם (רמב"ם הלכות השוכה פ"א ה"ג).

בעשרה בתשרי סלה הקב"ה לישראל על מעשה העגל, ולכן קבע הקב"ה את היום לסליחה ומחילה לדורות

בתנחומא (כי תשא לא): עלה [משה רבינו לקבל את הלוחות השניות] ב"ח אלול, כשאמר לו [הקב"ה] פטל לך [שני לוחות אבנים כראשונים

מקורות הערות

ח. וְאֵף הוּא הָיָה מִתְפַּיֵן כְּגַגְד הַמְּבָרְכִים לגמור את השם ואומר להם תטהרו. בשו"ת אבקת רוכל (לביית יוסף סימן כז ד"ה הגה): ואומר להם "תטהרו" היה לתרי אנפי אחד להשלים הפסוק [שהתחיל בו: כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו], והשניה כדי לבשרם שהשם יטהרם מעונם, או שהיה מתפלל עליהם [שאכן יטהרו לפני ה']. ובפירוש מעשי אורג ח"ל: וכתב הרא"ף ולפעד"י דלא ברכה לכד היא, אלא שהיא גם תוכחה שכהן הגדול צריך להוכיח לכל העם וכמו שאמרו רז"ל (יומא יח, א) באחיו הכהנים: אי איכא אינש דאית ביה מילתא מידע ידע ומהדר ליה בתשובה [אם יש אדם בין אחיו הכהנים שיש בו דבר עבירה יודע בו הכהן ומחזירו בתשובה], וזה "ואומר להם תטהרו" ר"ל תטהרו עצמכם או יכפר לכם [הקב"ה את עונותיכם], וכן צריך לומר גם בפירוש הפסוק "כי ביום הזה יכפר עליהם לטהר אתכם" אם אתם מכל חטאתיכם תטהרו.

ידוע תדע

וגו] והיה נכון לבוקר ועלית בבוקר אל הר סיני וגו', ויפסול שני לוחות אבנים כראשונים וישכם משה בבוקר ויעל אל הר סיני וגו' (שמות לד, א-ד), עשה שם אלול כולו ועשר [ימים] מתשרי [והיינו ששה שם ארבעים יום] וירד בעשור [בתשרי] והיו ישראל שרויים בתפילה ובתענית, ובו ביום נאמר לו למשה סלחתי כדבריך, וקבעו הקב"ה יום סליחה ומחילה לדורות שנאמר (ויקרא טז, ל) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו.

ובתנא דבי אליהו (רבא פרק יז, אות יד) וכן כשהיו ישראל במדבר וסרחו במעשיהם חזרו ועשו תשובה בסתר שנאמר (שמות לג, ג) וראה כל העם את עמוד הענן עומד פתח האוהל וקם כל העם והשתחוו איש פתח אהלו וגו', מלמד שעשו תשובה בסתר [שהשתחוה כל איש לשכינה בפתח ביתו בעוד שלא ראהו איש] לפיכך נתגלגלו רחמיו של הקב"ה עליהם, ונתן להם יום הכפורים למחילה ולסליחה להם ולבניהם ולבני בניהם עד סוף כל הדורות.

ובתנא דבי אליהו (זוטא פרק ד' ח): ובארבעים יום האחרונים שעלה משה להר סיני להביא את התורה גזרו יום צום ותענית, וביום האחרון שבכולם שהוא סוף ארבעים יום גזרו תענית וְלָנוּ בתעניתם, כדי שלא ישלוט במ יצר הרע, ולמחרתו השכימו ועלו לפני הר סיני, ישראל היו בוכים לקראת משה והוא היה בוכה לקראתם, עד שעלתה בכייתם למרום, באותה שעה נתגלגלו רחמיו של הקב"ה על ישראל וקבל תשובתם, בשרה אותם רוח הקודש בשורות טובות ונחמות, ואמר הקב"ה לישראל: בני נשבע אני בשמי הגדול שלי ובכסא הכבוד שלי שתהא לכם בכיה זו לששון ולשמחה גדולה, ויהיה לכם יום זה יום סליחה וכפרה ומחילה לכם ולבניכם ולבני בניכם עד סוף כל הדורות.

שמחה להקב"ה שמוחל עוונות ישראל והם יוצאים זכאים בדין בתנא דבי אליהו (רבא פרק א, ה) ד"א ימים יצרו ולא [ולן] אחד בהם (תהלים קלט, טז), זה יום הכפורים [שנתן הקב"ה] לישראל, לפי שהיתה שמחה גדולה לפני הקב"ה שנתנו באהבה לישראל, משלו משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שהיו עבדיו ובני ביתו מוציאים את הזבלים ומשליכין אותו כנגד דלת בית המלך, וכשהמלך יוצא ורואה את הזבלים [שהשליכו מביתו] הוא שמח שמחה גדולה, לכך נדמה יום הכפורים שנתנו הקב"ה באהבה ובשמחה, ולא זו בלבד אלא בשעה שהוא מוחל לעונותיהן של ישראל אין מתעצב בלבו אלא שמח שמחה גדולה לכך נאמר (יחזקאל לו, ה) כה אמר ה' אלהים להרים ולגבעות לאפיקים ולגאיות וגו', בואו ושמחו עמי שמחה גדולה שאני מוחל להם לעונותיהם של ישראל.